

Chương 1

TỔNG QUAN VỀ HỆ HỖ TRỢ RA QUYẾT ĐỊNH

Decision Support System Overview

- **TS. Lê Đức Như**
- Khoa Công nghệ thông tin - Trường Đại học Hải Phòng
- Phone: (+84)987394900. Email: Nhuongld@dhhp.edu.vn
- Website: www.dhhp.edu.vn/~nhuongld

Nội dung Chương 1

1. Giới thiệu chung

2. Mô hình hệ hỗ trợ ra quyết định

3. Phân loại các hệ hỗ trợ ra quyết định

4. Kiến trúc hệ hỗ trợ ra quyết định

5. Tính khả thi và độ tin cậy của hệ hỗ trợ ra quyết định

1. Giới thiệu chung

▪ Decision Support Systems (DSS)

- Hệ hỗ trợ ra quyết định là phương pháp **lấy tri thức đúng** để cho ra **quyết định hợp lý** vào **đúng lúc** và có **mức phí hợp lý**.
- Đó là sự kết hợp giữa tri thức và việc tạo lập quyết định.

1. Giới thiệu chung

Dữ liệu

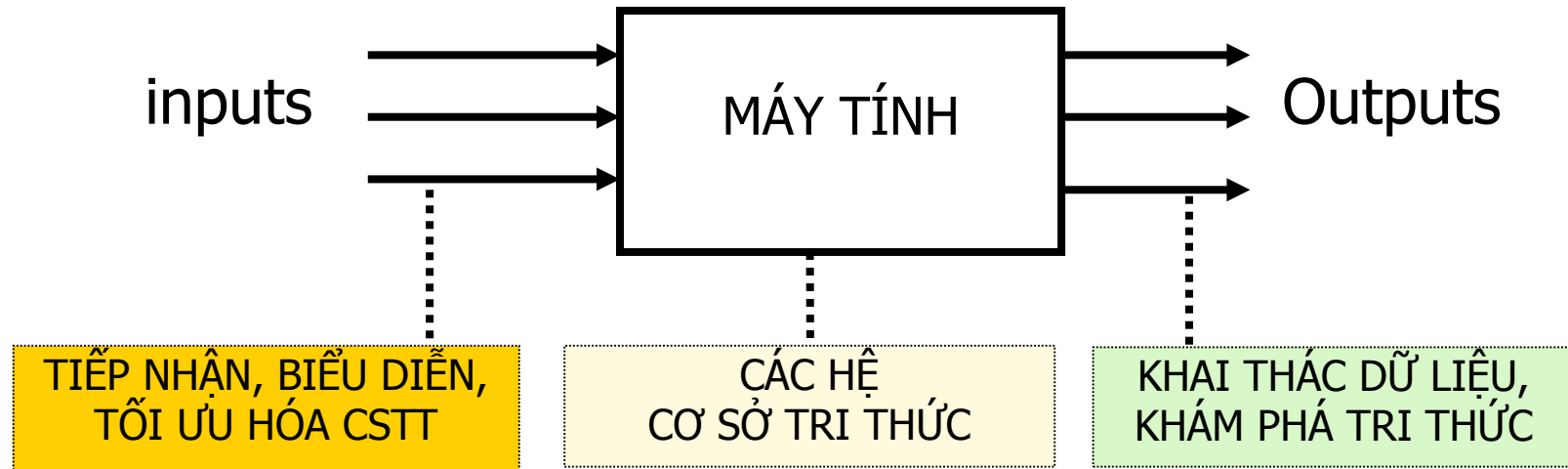
Table 1. Global Capital Flows: Inflows and Outflows¹
(in billions of U.S. dollars)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470	2471	2472	2473	2474	2475	2476	2477	2478	2479	2480	2481	2482	2483	2484	2485	2486	2487	2488	2489	2490	2491	2492	2493	2494	2495	2496	2497	2498	2499	2500	2501	2502	2503	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	2571	2572	2573	2574	2575	2576	2577	2578	2579	2580	2581	2582	2583	2584	2585	2586	2587	2588	2589	2590	2591	2592	2593	2594	2595	2596	2597	2598	2599	2600	2601	2602	2603	2604	2605	2606	2607	2608	2609	2610	2611	2612	2613	2614	2615	2616	2617	2618	2619	2620	2621	2622	2623	2624	2625	2626	2627	2628	2629	2630	2631	2632	2633	2634	2635	2636	2637	2638	2639	2640	2641	2642	2643	2644	2645	2646	2647	2648	2649	2650	2651	2652	2653	2654	2655	2656	2657	2658	2659	2660	2661	2662	2663	2664	2665	2666	2667	2668	2669	2670	2671	2672	2673	2674	2675	2676	2677	2678	2679	2680	2681	2682	2683	2684	2685	2686	2687	2688	2689	2690	2691	2692	2693	2694	2695	2696	2697	2698	2699	2700	2701	2702	2703	2704	2705	2706	2707	2708	2709	2710	2711	2712	2713	2714	2715	2716	2717	2718	2719	2720	2721	2722	2723	2724	2725	2726	2727	2728	2729	2730	2731	2732	2733	2734	2735	2736	2737	2738	2739	2740	2741	2742	2743	2744	2745	2746	2747	2748	2749	2750	2751	2752	2753	2754	2755	2756	2757	2758	2759	2760	2761	2762	2763	2764	2765	2766	2767	2768	2769	2770	2771	2772	2773	2774	2775	2776	2777	2778	2779	2780	2781	2782	2783	2784	2785	2786	2787	2788	2789	2790	2791	2792	2793	2794	2795	2796	2797	2798	2799	2800	2801	2802	2803	2804	2805	2806	2807	2808	2809	2810	2811	2812	2813	2814	2815	2816	2817	2818	2819	2820	2821	2822	2823	2824	2825	2826	2827	2828	2829	2830	2831	2832	2833	2834	2835	2836	2837	2838	2839	2840	2841	2842	2843	2844	2845	2846	2847	2848	2849	2850	2851	2852	2853	2854	2855	2856	2857	2858	2859	2860	2861	2862	2863	2864	2865	2866	2867	2868	2869	2870	2871	2872	2873	2874	2875	2876	2877	2878	2879	2880	2881	2882	2883	2884	2885	2886	2887	2888	2889	2890	2891	2892	2893	2894	2895	2896	2897	2898	2899	2900	2901	2902	2903	2904	2905	2906	2907	2908	2909	2910	2911	2912	2913	2914	2915	2916	2917	2918	2919	2920	2921	2922	2923	2924	2925	2926	2927	2928	2929	2930	2931	2932	2933	2934	2935	2936	2937	2938	2939	2940	2941	2942	2943	2944	2945	2946	2947	2948	2949	2950	2951	2952	2953	2954	2955	2956	2957	2958	2959	2960	2961	2962	2963	2964	2965	2966	2967	2968	2969	2970	2971	2972	2973	2974	2975	2976	2977	2978	2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985	2986	2987	2988	2989	2990	2991	2992	2993	2994	2995	2996	2997	2998	2999	3000	3001	3002	3003	3004	3005	3006	3007	3008	3009	3010	3011	3012	3013	3014	3015	3016	3017	3018	3019	3020	3021	3022	3023	3024	3025	3026	3027	3028	3029	3030	3031	3032	3033	3034	3035	3036	3037	3038	3039	3040	3041	3042	3043	3044	3045	3046	3047	3048	3049	3050	3051	3052	3053	3054	3055	3056	3057	3058	3059	3060	3061	3062	3063	3064	3065	3066	3067	3068	3069	3070	3071	3072	3073	3074	3075	3076	3077	3078	3079	3080	3081	3082	3083	3084	3085	3086	3087	3088	3089	3090	3091	3092	3093	3094	3095	3096	3097	3098	3099	3100	3101	3102	3103	3104	3105	3106	3107	3108	3109	3110	3111	3112	3113	3114	3115	3116	3117	3118	3119	3120	3121	3122	3123	3124	3125	3126	3127	3128	3129	3130	3131	3132	3133	3134	3135	3136	3137	3138	3139	3140	3141	3142	3143	3144	3145	3146	3147	3148	3149	3150	3151	3152	3153	3154	3155	3156	3157	3158	3159	3160	3161	3162	3163	3164	3165	3166	3167	3168	3169	3170	3171	3172	3173	3174	3175	3176	3177	3178	3179	3180	3181	3182	3183	3184	3185	3186	3187	3188	3189	3190	3191	3192	3193	3194	3195	3196	3197	3198	3199	3200	3201	3202	3203	3204	3205	3206	3207	3208	3209	3210	3211	3212	3213	3214	3215	3216	3217	3218	3219	3220	3221	3222	3223	3224	3225	3226	3227	3228	3229	3230	3231	3232	3233	3234	3235	3236	3237	3238	3239	3240	3241	3242	3243	3244	3245	3246	3247	3248	3249	3250	3251	3252	3253	3254	3255	3256	3257	3258	3259	3260	3261	3262	3263	3264	3265	3266	3267	3268	3269	3270	3271	3272	3273	3274	3275	3276	3277	3278	3279	3280	3281	3282	3283	3284	3285	3286	3287	3288	3289	3290	3291	3292	3293	3294	3295	3296	3297	3298	3299	3300	3301	3302	3303	3304	3305	3306	3307	3308	3309	3310	3311	3312	3313	3314	3315	3316	3317	3318	3319	3320	3321	3322	3323	3324	3325	3326	3327	3328	3329	3330	3331	3332	3333	3334	3335	3336	3337
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

1. Giới thiệu chung

▪ Công nghệ tri thức (Knowledge Engineering)

- Là các phương pháp, kỹ thuật được những kỹ sư tri thức (knowledge engineers) dùng để xây dựng những hệ thống thông minh.
- Mục tiêu: Nâng cao sự hữu dụng của máy tính, **giúp con người gần gũi với máy tính hơn.**

1. Giới thiệu chung

■ Vai trò của tri thức trong DSS

- Tạo sự đa dạng của các phương án.
- Là cơ sở cho **sự đúng đắn của quyết định.**

■ Yêu cầu

- Hiểu tri thức
- Mô tả tri thức
- Quản lý tri thức
- Xử lý tri thức

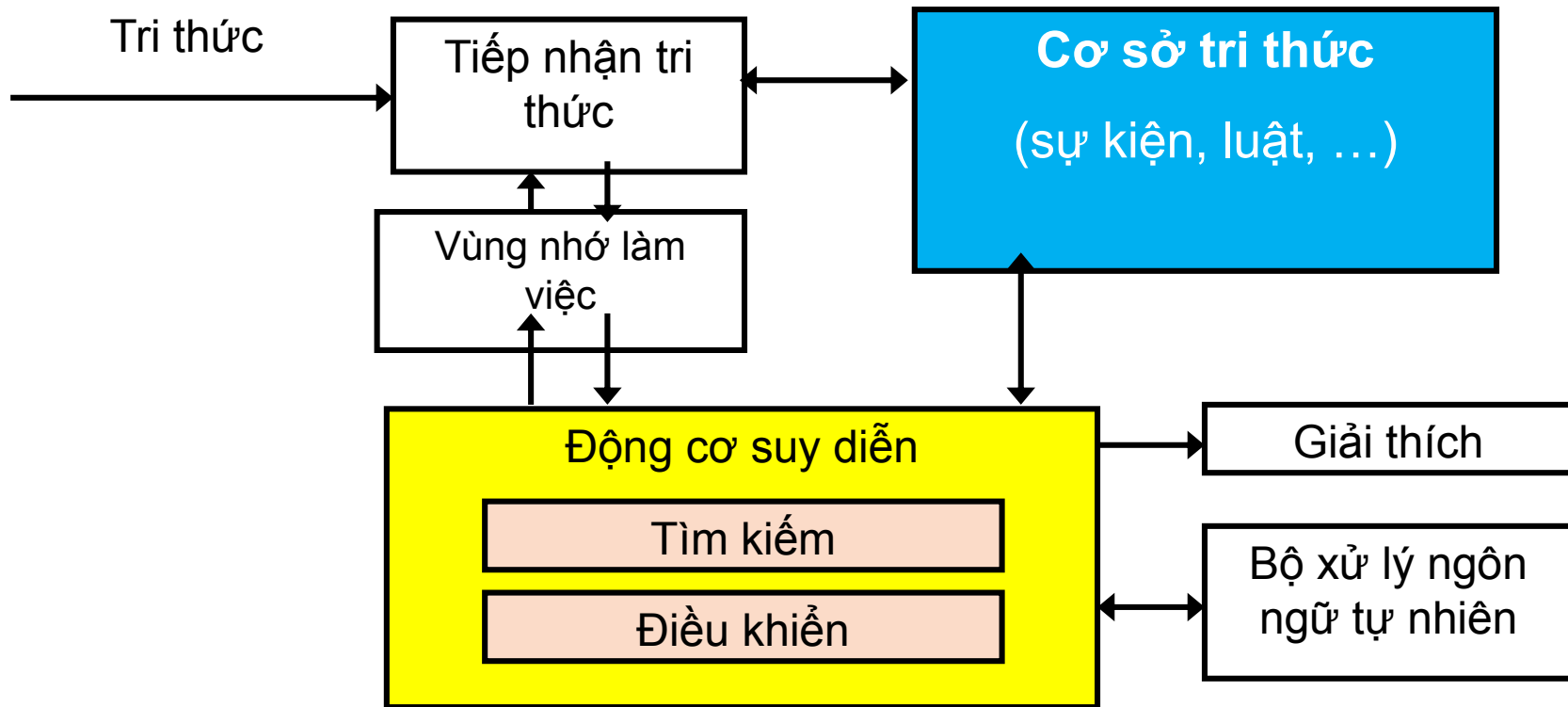
1. Giới thiệu chung

▪ Công nghệ tri thức (Knowledge Engineering)

- Quản lý tri thức (Knowledge management): Bao gồm tiếp nhận, biểu diễn và tối ưu hóa cơ sở tri thức...
- Các hệ cơ sở tri thức (Knowledge-based systems): Tìm hiểu cấu trúc, phân loại các hệ cơ sở tri thức, và một số hệ cơ sở tri thức điển hình.
- Khai phá dữ liệu, khám phá tri thức (Data mining, knowledge discovery): nghiên cứu phương pháp, kỹ thuật để khai tác tri thức từ dữ liệu.

1. Giới thiệu chung

▪ Công nghệ tri thức (Knowledge Engineering)

1. Giới thiệu chung

▪ Tiếp nhận tri thức:

Thụ động

- Gián tiếp: Những tri thức kinh điển.
- Trực tiếp: Những tri thức kinh nghiệm (không kinh điển) do "chuyên gia lĩnh vực" đưa ra.

Chủ động

- Đối với những tri thức tiềm ẩn, không rõ ràng hệ thống phải tự phân tích, suy diễn, khám phá để có thêm tri thức mới

❖ Giao tiếp người-máy

- **In:** Keyboard, Mouse, sensors, touch-pad, touchable screen, speech-recognition, ...
- **Out:** Text, graphics, voice, ...

Handheld
Acern10

Con người

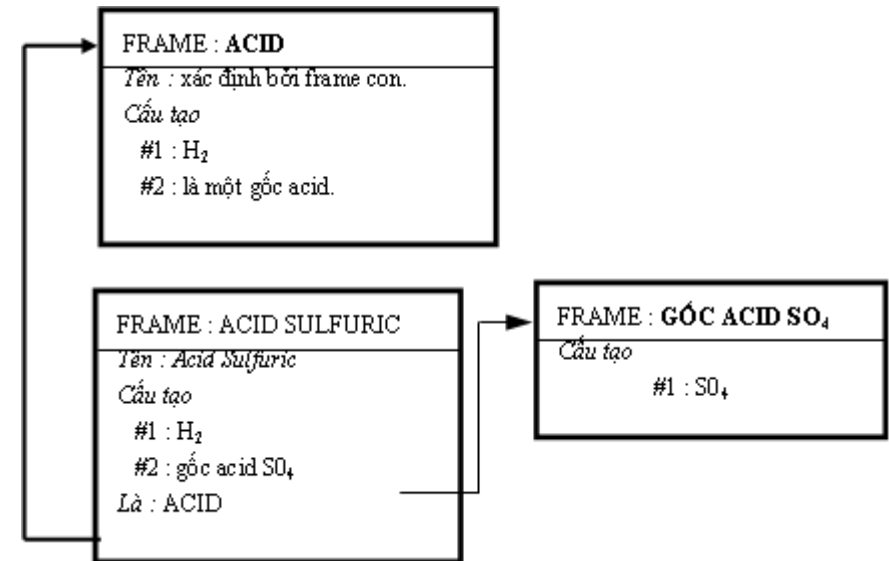
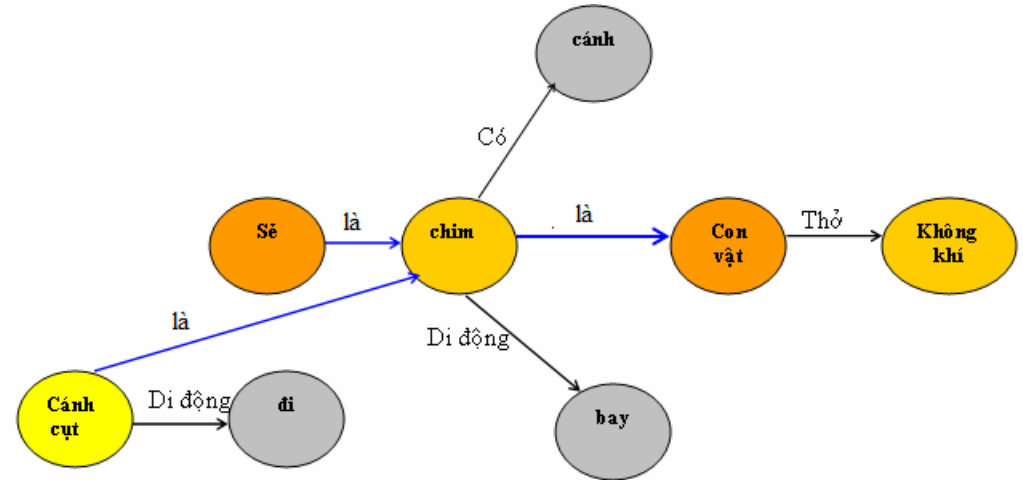
Bộ xử lý ngôn ngữ
tự nhiên

1. Giới thiệu chung

■ Biểu diễn tri thức:

- Logic mệnh đề & logic vị từ
- Hệ luật dẫn
- Đối tượng-thuộc tính-giá trị
- Mạng ngữ nghĩa
- Frame
- Script
- ...

1. Giới thiệu chung

▪ Tối ưu cơ sở tri thức:

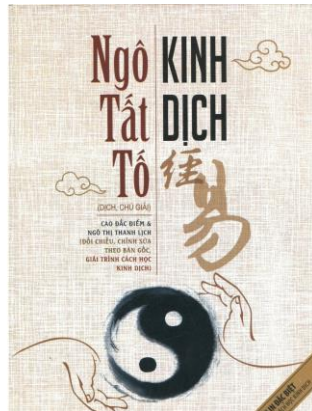
- Vấn đề mâu thuẫn, trùng lặp, dư thừa nảy sinh khi tri thức được tiếp nhận và biểu diễn trong cơ sở tri thức → Phải tối ưu cơ sở tri thức.
- Tùy thuộc vào cách biểu diễn tri thức, chúng ta sẽ có phương pháp thích hợp để tối ưu cơ sở tri thức.
- Ví dụ: Loại bỏ luật thừa trong cơ sở tri thức luật.

Luật	Điều kiện	Kết luận
Modus Ponens	$\alpha \Rightarrow \beta, \alpha$	β
Modus Tollens	$\alpha \Rightarrow \beta, \neg\beta$	$\neg\alpha$
Bắc cầu	$\alpha \Rightarrow \beta, \beta \Rightarrow \gamma$	$\alpha \Rightarrow \gamma$
Loại bỏ hội	$\alpha_1 \wedge \dots \wedge \alpha_i \wedge \dots \wedge \alpha_m$	α_i
Đưa vào hội	$\alpha_1, \dots, \alpha_i, \dots, \alpha_m$	$\alpha_1 \wedge \dots \wedge \alpha_i \wedge \dots \wedge \alpha_m$
Đưa vào tuyển	α_i	$\alpha_1 \vee \dots \vee \alpha_i \vee \dots \vee \alpha_m$
Phân giải	$\alpha \vee \beta, \neg\beta \vee \gamma$	$\alpha \vee \gamma$

1. Giới thiệu chung

■ Phân loại hệ cơ sở tri thức:

- **Hệ cơ sở tri thức đóng**: Là những hệ cơ sở tri thức được xây dựng với một số “**tri thức lĩnh vực**” ban đầu và chỉ những tri thức đó mà thôi trong suốt quá trình hoạt động hay suốt thời gian sống của nó (**không đổi**).
- Ví dụ:

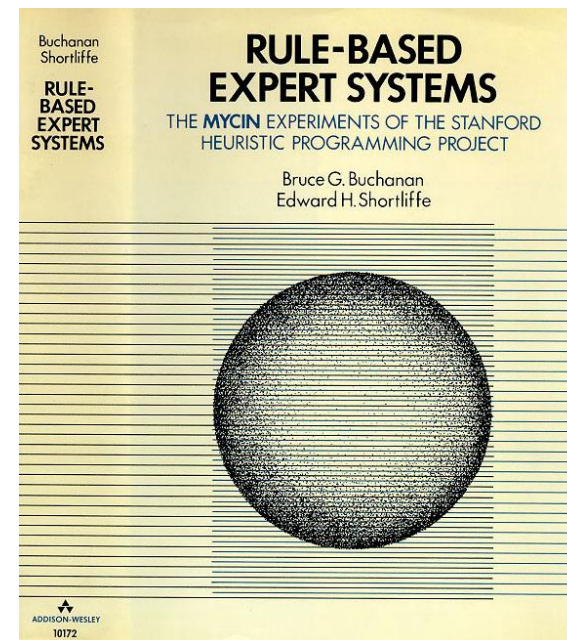
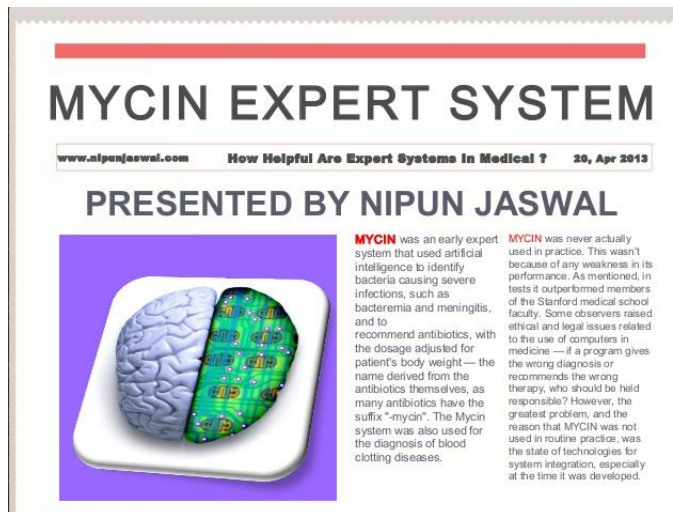

Hệ cơ sở tri thức về kinh dịch, những hệ giải toán, thường là những hệ cơ sở tri thức giải quyết vấn đề...

1. Giới thiệu chung

■ Phân loại hệ cơ sở tri thức:

- **Hệ cơ sở tri thức mở:** Là những hệ cơ sở tri thức tiên tiến hơn, nó có khả năng bổ sung tri thức trong quá trình hoạt động, khám phá.
- Ví dụ:

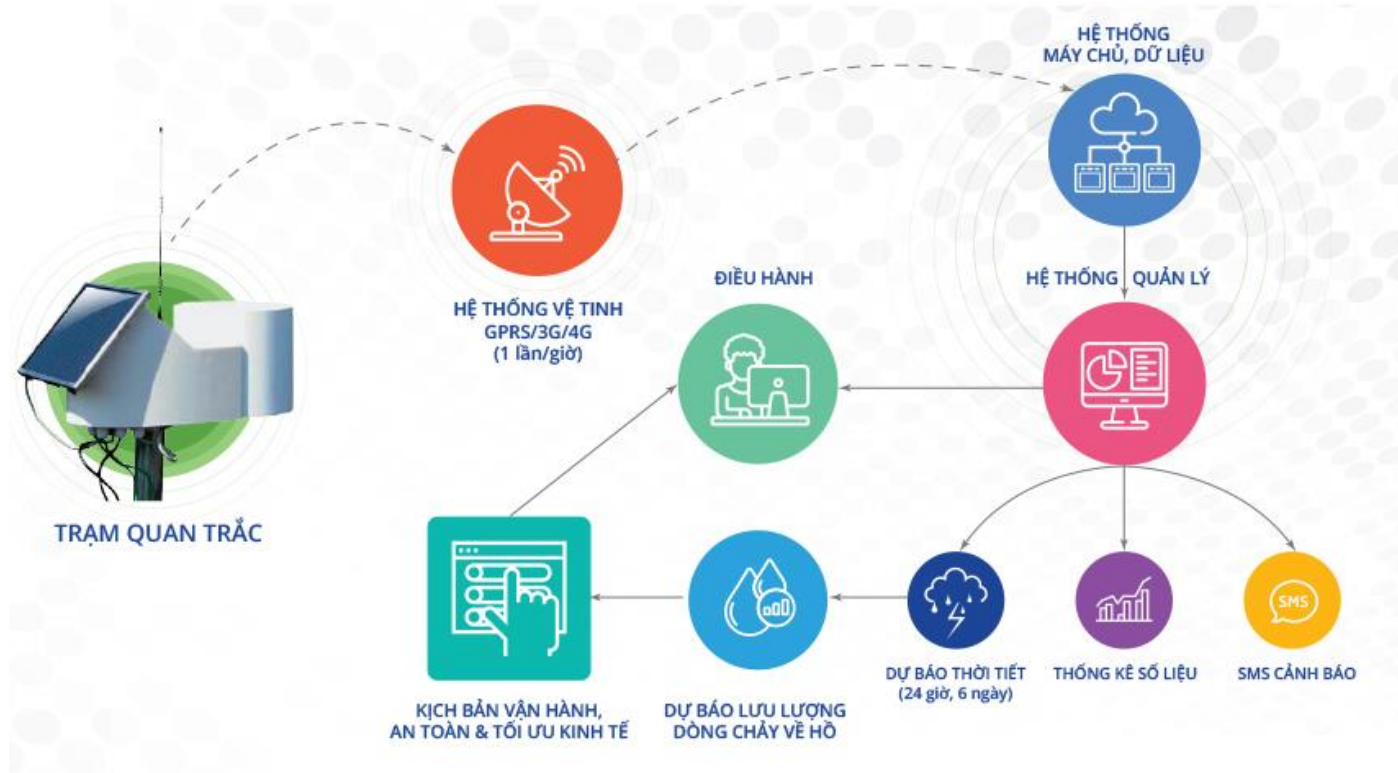

Hệ cơ sở tri thức chẩn đoán, dự báo chẳng hạn: hệ chẩn đoán y khoa MYCIN và EMYCIN, những hệ dự báo thời tiết, khí hậu, động đất, ...

1. Giới thiệu chung

■ Phân loại hệ cơ sở tri thức:

- **Hệ cơ sở tri thức kết hợp:** Sự kết hợp giữa hệ đóng và hệ mở, hệ kết hợp giữa CSTT và CSDL, hệ kết hợp giữa nhiều hệ CSTT tri thức liên ngành.
- Ví dụ:

Những hệ hỗ trợ ra quyết định trong đời sông, kinh tế và khoa học;

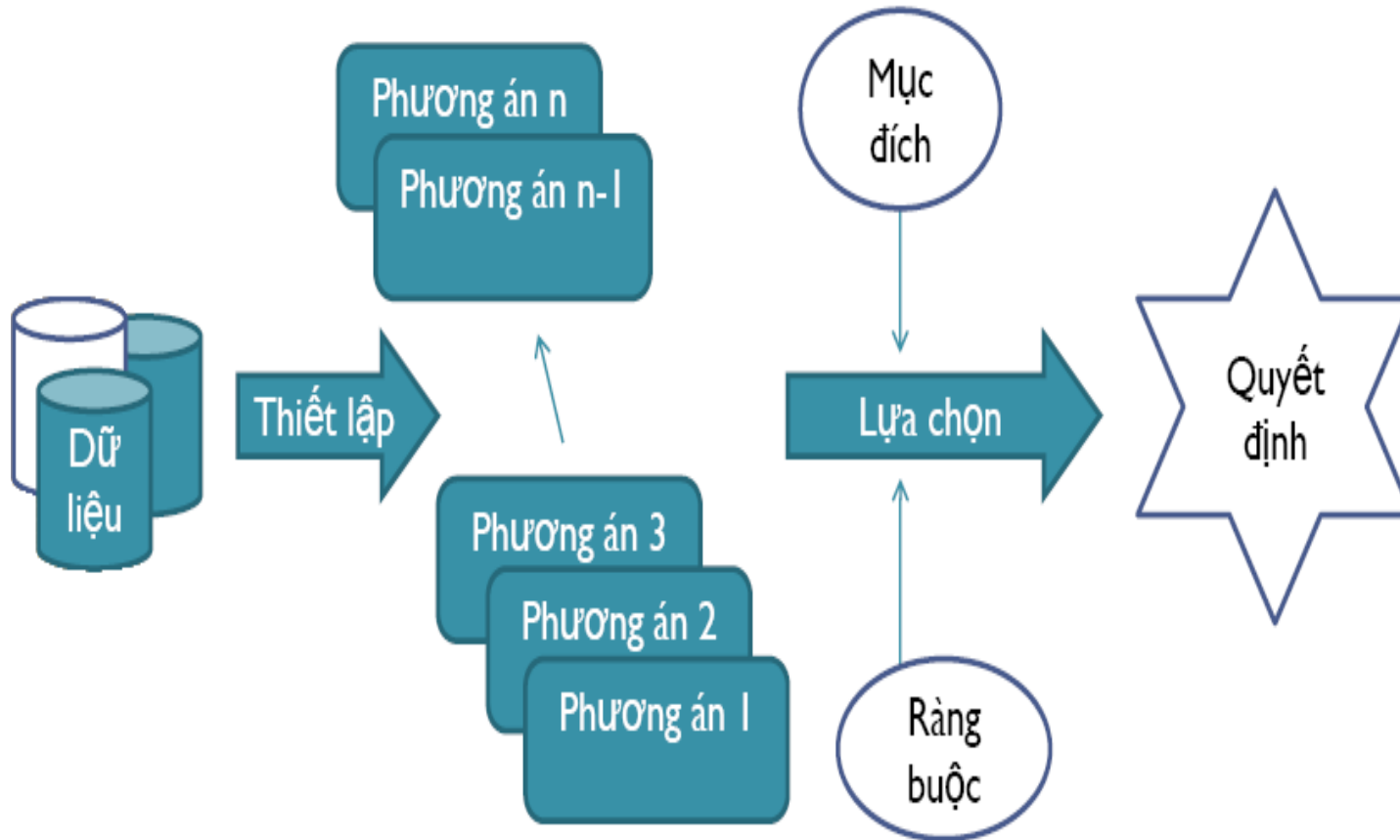
2. Mô hình hệ hỗ trợ ra quyết định

▪ Tạo lập quyết định: 3 giai đoạn

- **Thu thập** thông tin, tri thức,... (thu thập, chọn lọc, chuẩn hóa, ...)
- **Thiết kế**: Xây dựng các phương án thay thế → Phân tích phương án có tri thức mới.
- **Lựa chọn**: Sử dụng các tri thức thu được để lựa chọn các phương án phù hợp. Phù hợp có thể là chi phí thấp và hiệu quả, có thể là phù hợp với mục tiêu đặt ra,...

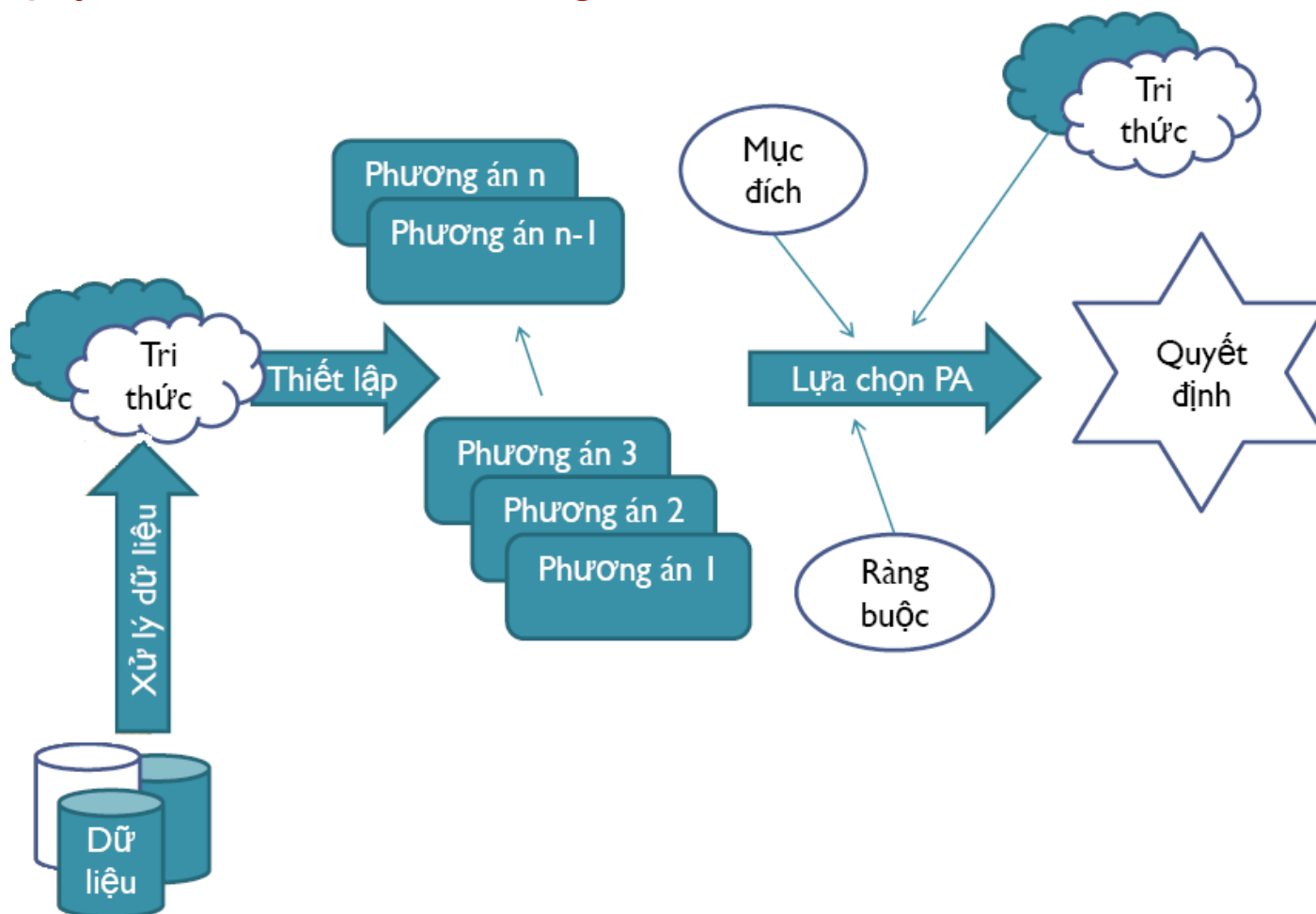
2. Mô hình hệ hỗ trợ ra quyết định

- Tạo lập quyết định truyền thống

2. Mô hình hệ hỗ trợ ra quyết định

- Tạo lập quyết định có sử dụng tri thức

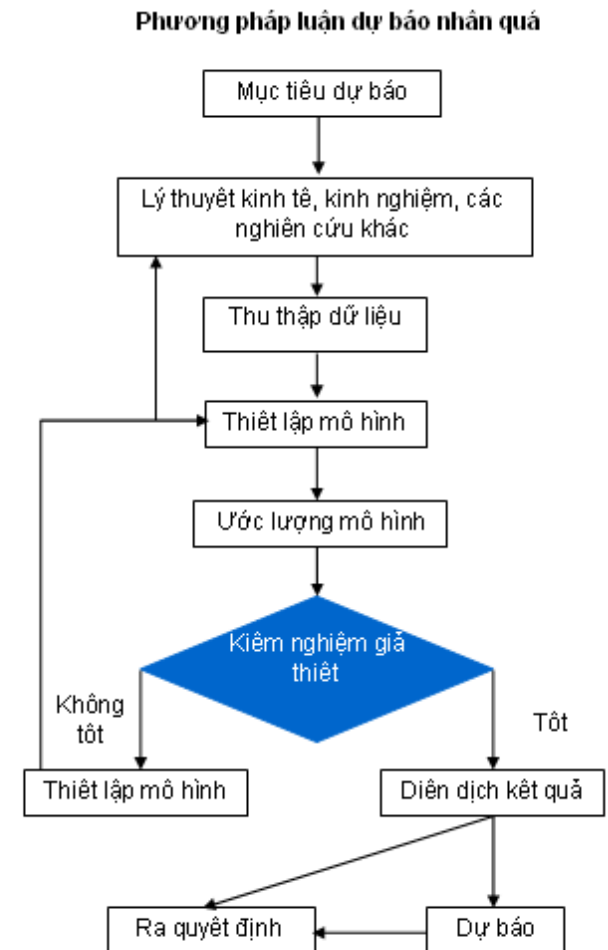
2. Mô hình hệ hỗ trợ ra quyết định

- Tạo lập quyết định: Các vấn đề gặp phải
 - Xác định vấn đề?
 - Lựa chọn dữ liệu cho phù hợp ?
 - Mô tả tri thức và sử dụng tri thức thế nào ?
 - Bao nhiêu các phương án mới là đủ?
 - Lựa chọn để hướng mục tiêu với tri thức và ràng buộc, yếu tố môi trường?

2. Mô hình hệ hỗ trợ ra quyết định

▪ Hệ dự báo, chẩn đoán

- Là những hệ hỗ trợ ra quyết định với tính ngoại suy cao hơn.
- Ví dụ: Bài toán chẩn đoán hỏng hóc xe, chẩn đoán y khoa, dự báo thị trường chứng khoán, thời tiết ...

Nguồn: Ramanathan, 1998

2. Mô hình hệ hỗ trợ ra quyết định

▪ Hệ điều khiển

- Là những **hệ điều khiển thời gian thực** (**real-time systems**) có cơ sở tri thức ứng dụng trong công nghiệp, trong điều khiển tự động hóa
- Một số hệ thống này có sử dụng kết hợp lý thuyết mờ để xử lý.

- Ví dụ:

Không có người

Tự tăng 2 độ C

Có người

Điều chỉnh về bình thường

3. Phân loại các hệ hỗ trợ ra quyết định

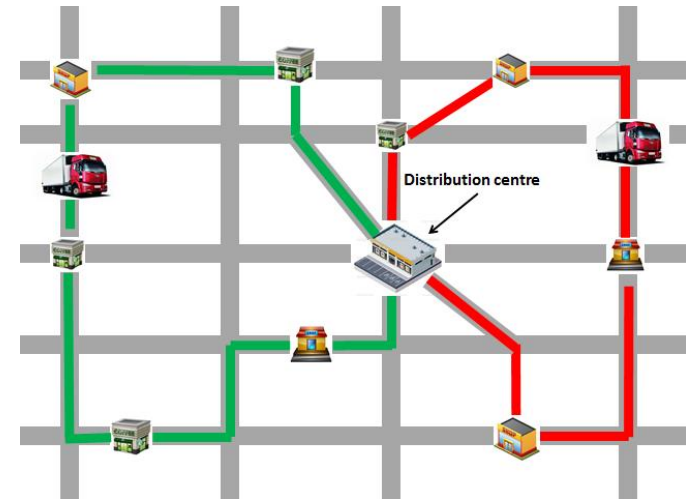
Tạo làm 5 xu hướng chính

- Model – Driven
- Data – Driven
- Communication – Driven
- Document – Driven
- Knowledge – Driven

3.1 Model - Driven

- Mô hình vận dụng các mô hình **toán tài chính**, các mô hình **dự báo**, **tối ưu** và các mô hình **giả lập** để đưa ra sự hỗ trợ trong các quyết định của một vấn đề.
- Dữ liệu thường bị giới hạn về tham số, không gian (mô hình toán)
- **Ví dụ:** Mô hình hỗ trợ điều xe cho ít tổn chi phí và đến đủ các nơi

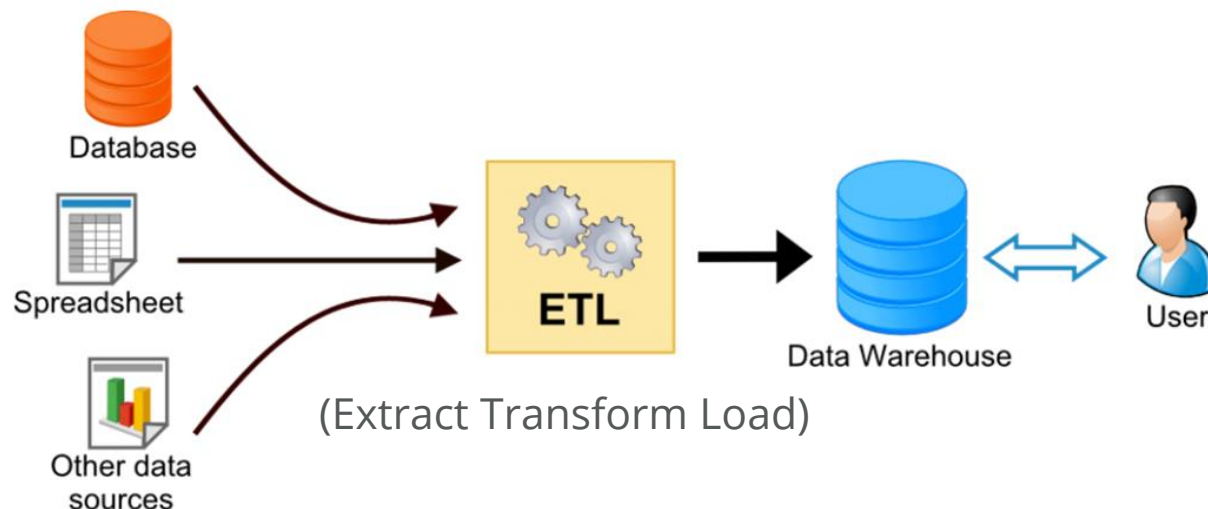

Thuật toán thế vị

Chi phí vận chuyển						
	Trạm1	Trạm2	Trạm3	Trạm4	Trạm5	dự trữ
kho1	30	27	26	9	23	4
kho2	13	4	22	3	1	6
kho3	3	1	5	4	24	10
kho4	16	30	17	10	16	10
Nhu cầu tiêu thụ	7	7	7	7	2	

3.2 Data - Driven

- Mô hình sử dụng các dữ liệu có **tính chất là chuỗi** hay **thời gian** để tạo lập các **báo cáo** giúp cho việc ra quyết định.
- Mô hình phải **phân tích** và **rút trích dữ liệu** để tạo lập các báo cáo tổng hợp, các thông tin theo mục đích.
- Phát triển các ứng dụng **Data Ware House**

3.3 Communication - Driven

- Mô hình hỗ trợ ra quyết định dưới dạng **nhóm**.
- Giải quyết những vấn đề của **nhóm người cùng ra quyết định**
 - Nhiều phương án khác nhau để lựa chọn
 - Nhiều cách giải quyết khác nhau
 - Phương pháp kết nối giữa nhóm ra quyết định

3.4 Document - Driven

- Mô hình sử dụng các phương pháp **phân tích và rút trích thông tin dạng văn bản** (có thể là văn bản, tài liệu ảnh, phim, âm thanh...).
- Ví dụ: Hệ thống hỗ trợ nhà quản trị nhận thức thái độ và thị hiếu tiêu dùng của khách hàng qua các thông tin phản hồi (có thể là thư từ, hay hình ảnh nét mặt của khách hàng khi tới công ty...)

CƠ CẤU DOANH THU THEO CHUỖI

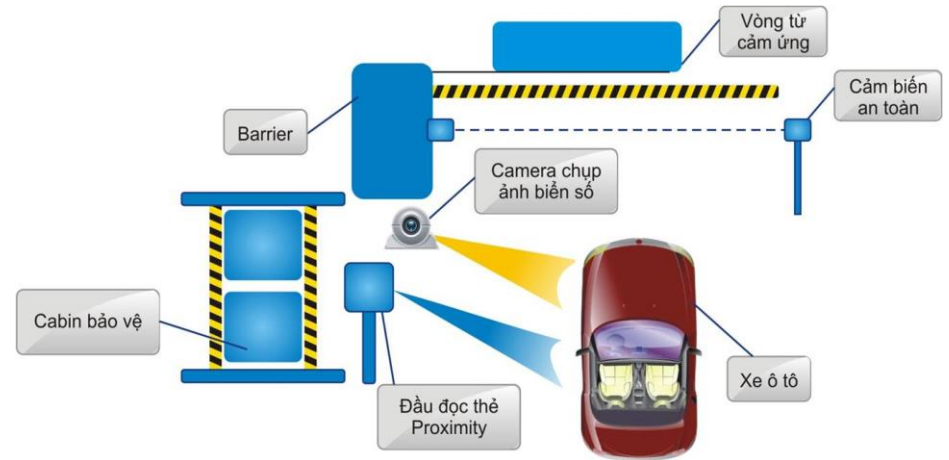

CƠ CẤU DOANH THU THEO NGÀNH HÀNG

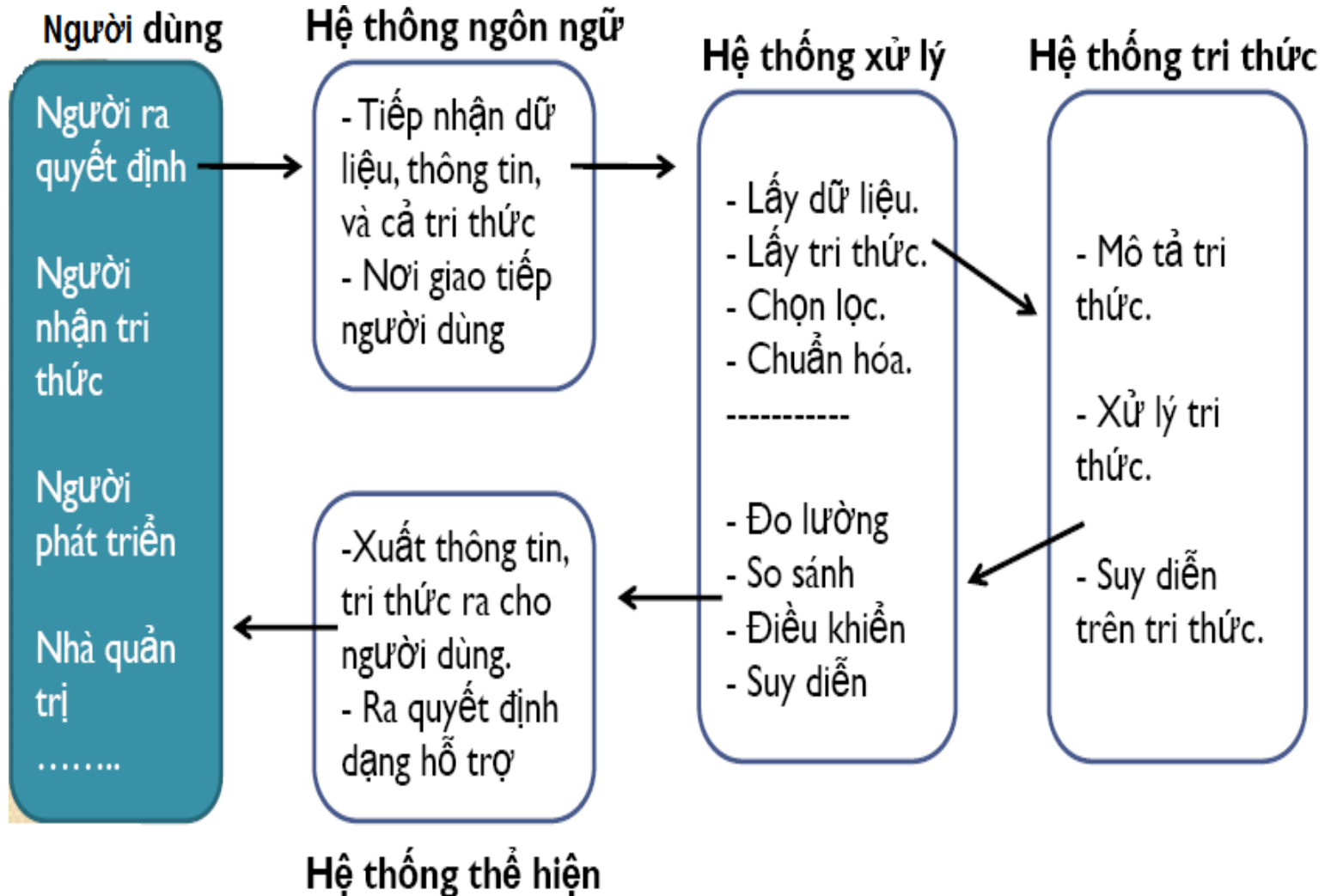

3.5 Knowledge - Driven

- Mô hình sử dụng hệ thống quản lý tri thức để áp dụng vào việc ra quyết định.
- Sử dụng trí tuệ nhân tạo
- Sự phát triển dần hình thành nên các hệ chuyên gia (**Expert System**)

4. Kiến trúc hệ hỗ trợ ra quyết định

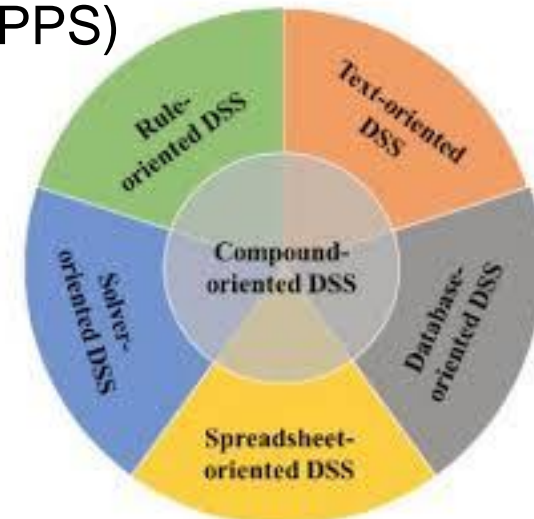
4. Kiến trúc hệ hỗ trợ ra quyết định

Bao gồm 4 phần căn bản

- Hệ thống ngôn ngữ (Language System – LS)
- Hệ thống thể hiện (Presentation System – PS)
- Hệ thống tri thức (Knowledge System – KS)
- Hệ thống xử lý (Problem Processing System – PPS)

Một số vấn đề đặt ra

- Ngôn ngữ là vấn đề lớn?
- Cách thể hiện tri thức?
- Quản lý tri thức?
- Phương pháp xử lý tri thức?

Sự biến đổi trong kiến trúc của DSS để hình thành nên một số dạng riêng biệt.

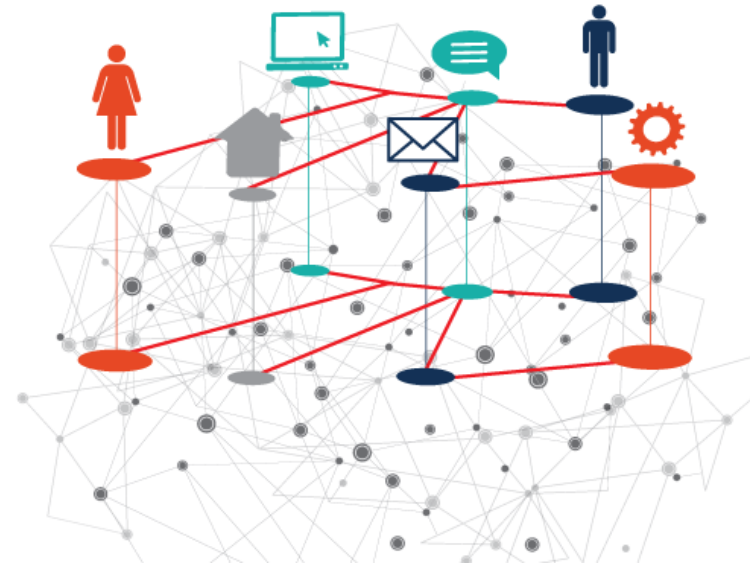
4.1 DSS hướng chuỗi (Text Oriented)

- Quan tâm đến **xử lý chuỗi** trong việc đạt tri thức từ **lời nói, phát biểu**, thông tin từ báo chí,...
- **Mô tả tri thức dạng chuỗi** (gần với con người, và ít có tính cấu trúc)
- Ví dụ: Xử lý thông tin Web với Hyperlink và XML ngữ nghĩa.

Web

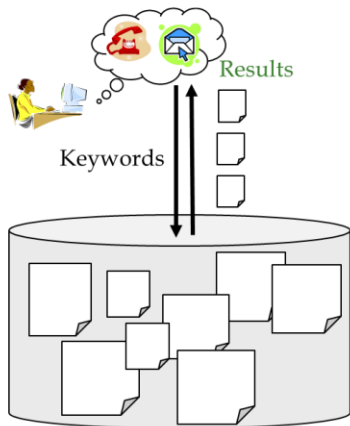
Semantic Web

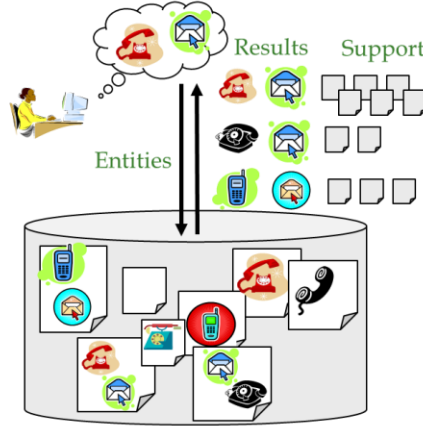
4.1 DSS hướng chuỗi (Text Oriented)

■ Tìm kiếm dựa trên thực thể

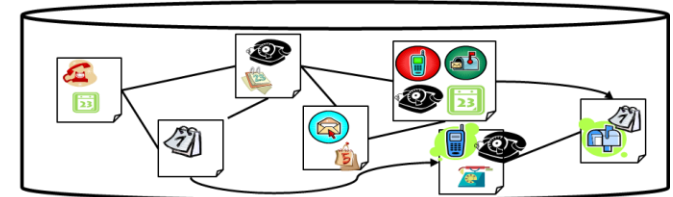
Traditional Search

Entity Search

Given:

Input: Keywords & Entities (optionally with a pattern)

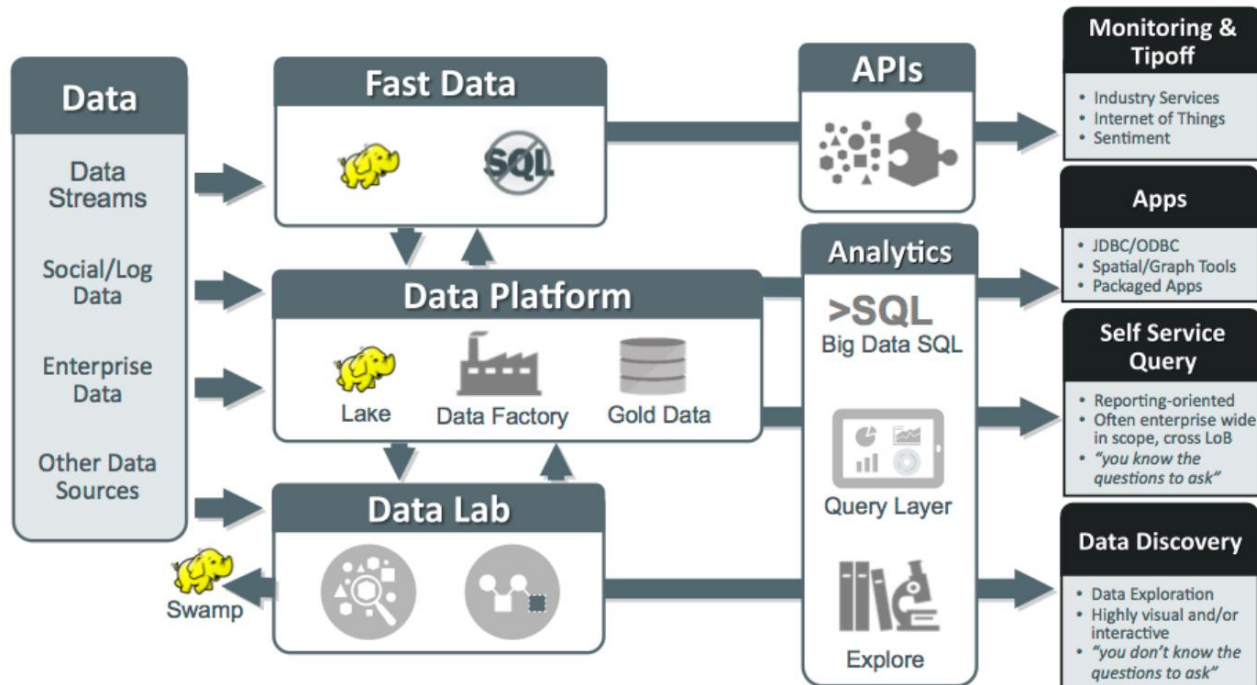
E.g. Amazon Customer Service #phone

Output: Ranked Entity Tuples

	0.90
	0.80
	0.60
...	...

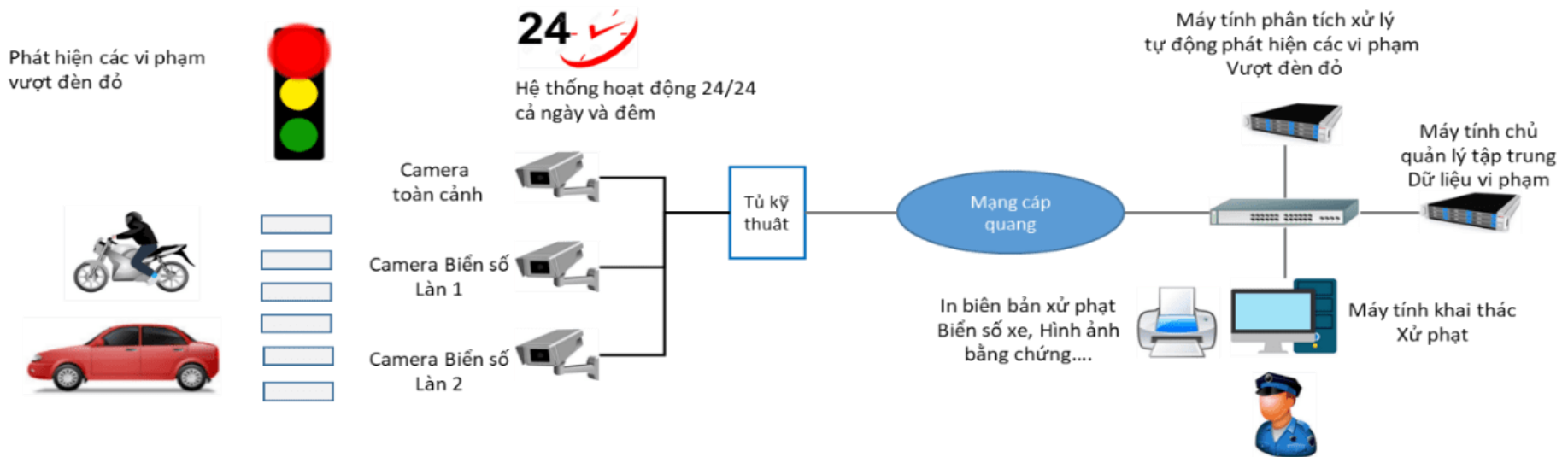
4.2 DSS hướng dữ liệu (Data Oriented)

- Khai thác **dữ liệu dạng bảng** để đạt và mô tả tri thức.
- Ưu điểm mang **tính cấu trúc**, nhưng lại **không gần với con người**.
- Thường sử dụng các **ngôn ngữ truy vấn cấu trúc** để khai thác.
- Ví dụ:

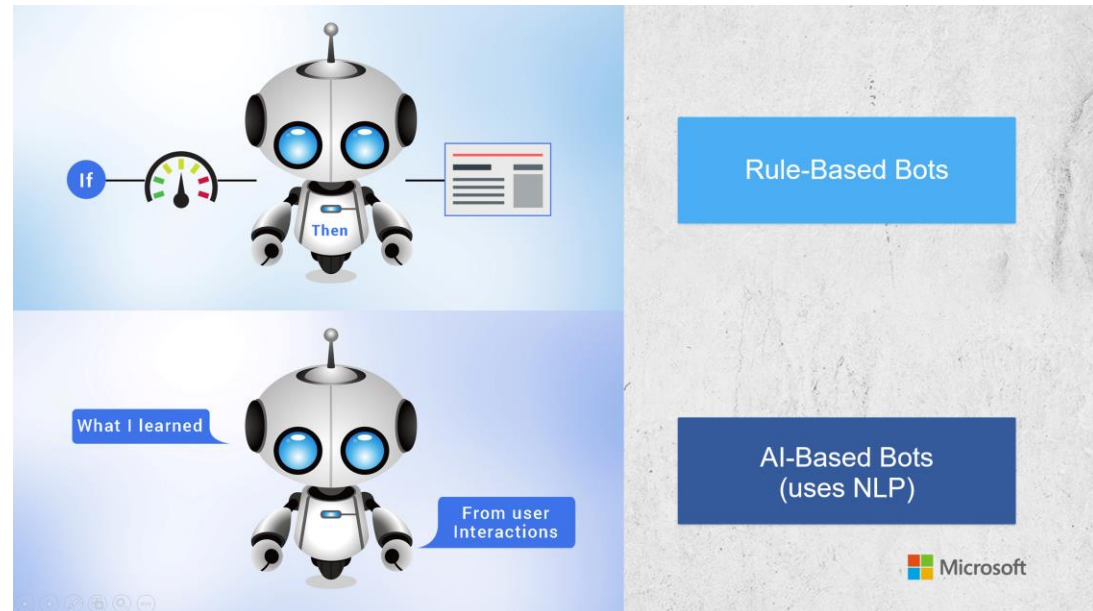
4.3 DSS hướng giải pháp (Solve Oriented)

- Quan tâm nhiều đến **giải pháp hỗ trợ**.
- Các giải pháp chủ yếu: **mô hình toán tài chính**, **mô hình dự báo**, mô hình tối ưu,.... → **Sự thay đổi các giải pháp cho phù hợp**
- Ví dụ: Solve Oriented DSS

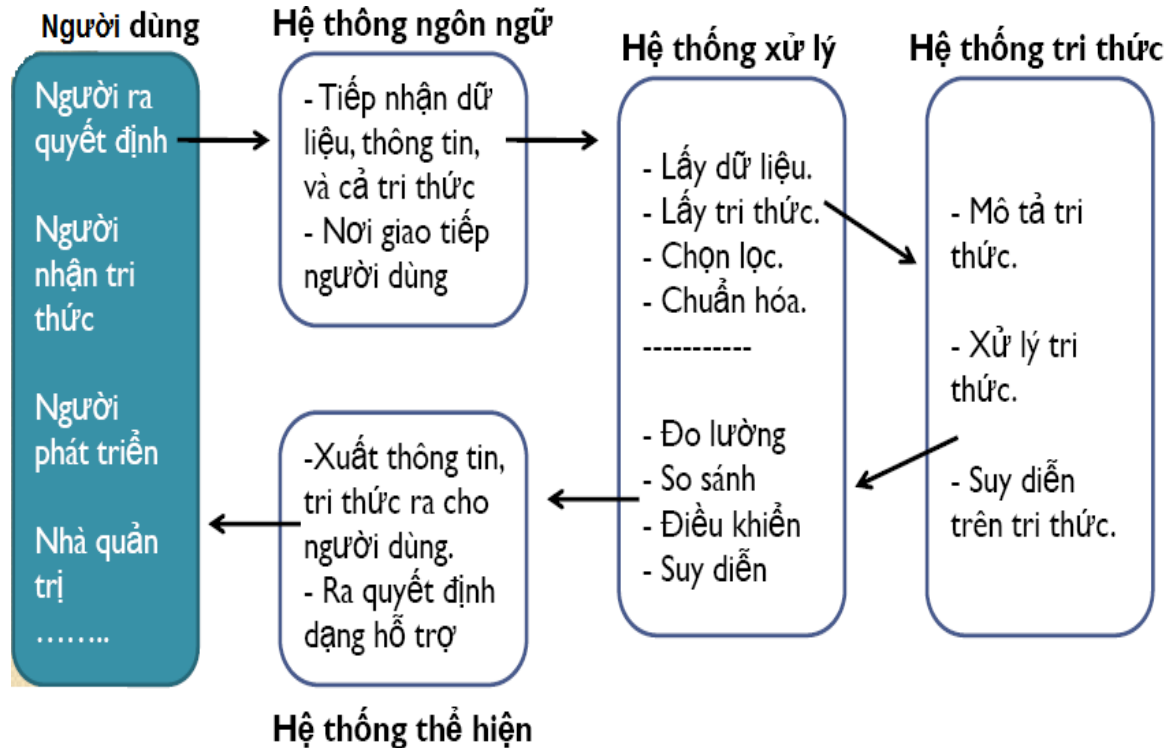
4.4 DSS hướng luật (Rule oriented)

- Mô phỏng sự ra quyết định của con người với suy diễn kiểu “nếu ... thì ...”
- Hướng đến mô tả tri thức qua các luật.
- Chủ yếu là các hệ chuyên gia trong lĩnh vực hẹp nào đó.
- Ví dụ: Rule Oriented DSS, R

4.5 DSS tổ hợp (Compound)

- Là sự kết hợp các phương pháp ở trước

- Tất cả đều có thành phần **suy diễn tri thức**.
- Mỗi một thứ có thể có suy diễn từ đơn giản đến phức tạp.
- Mỗi một thứ có thể có cơ chế lưu giữ và khai thác tri thức khác nhau.

5. Tính khả thi và độ tin cậy

- Người sử dụng
- Tính khả thi của DSS.
 - Độ phức tạp
 - Chi phí
- Tính ứng dụng của DSS
 - Ứng dụng trong nhiều lĩnh vực?
 - Có thể thay thế các chuyên gia thực?
- Độ tin cậy của DSS?